संस्कतम्

(209)

शिक्षकअंकितमूल्यांकनपत्रम् - I

(पाठाः प्रथमतः दशमपर्यन्तम्)

पूर्णांकाः 25

निर्देशाः

(i) सर्वेप्रश्नाः अनिवार्याः। सर्वेषां प्रश्नानाम् अंकाः समानाः।

(ii) उत्तरपुस्तिकायां प्रथमपष्ठे स्वनाम, अनुक्रमांकसंख्या, शिक्षणकेन्द्रस्य नाम, विषयस्य नाम इति सर्वं लेखनीयम्।

1. कयोश्चित् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं पचाशत शब्देषु (50) लिखत–

(क) 'प्रेरणा' पाठात् दश विशेषणानि दशविशेष्याणि च चित्वा लिखत, यथा– सर्वान् विषयान्।

(ख) सदाचारी बालकस्य पच गुणान् चित्वा वाक्येषु प्रयोगं कुरुत, यथा–सेवा, सदाचारी बालकः गुरुजनानां सेवा करोति।

(ग) आत्मानं वानरं मत्वा मकरस्य धूर्ततां अधिकृत्य पचवाक्यानि लिखत।

2. कयोश्चित् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं पचशत शब्देषु (50) लिखत–

(क) 'यक्ष-युधिष्ठिरसंवादः' पाठात् पच सूक्तीः चित्वा अन्यपाठेभ्यः समानान्तरसूक्तीः योजयत।

(ख) गणितज्ञेन आर्यभटेन प्रतिपादितानि पच तथ्यानि चित्वा आधुनिकविज्ञानेन सह तेषां तुलनां कुरुत यथा ग्रहाणां संख्या 'π' इत्यस्य मूल्यम्, पथिव्याः परिधिः इत्यादयः।

(ग) भीमसेनस्य चरित्रे पच गुणान् चित्वा तेषां वाक्येषु प्रयोगं कुरुत।

3. कमपि एकं प्रश्नं दशवाक्येषु/ (200 शब्देषु) उत्तरत–

(क) पशूनां मानवजीवने महत्त्वम् अधिकृत्य तेषां प्रति अस्माकं कर्तव्यं वर्णयत।

(ख) समाचारपत्रात् पर्यावरणप्रदूषणेन सम्बद्धानि पच चित्राणि संगह्य प्रतिचित्रं वाक्यद्वयं लिखत।

4. कमपि एकं प्रश्नं दशवाक्येषु/ (200 शब्देषु) उत्तरत–

(क) अस्माकं कति इन्द्रियाणि? तेषाम् आदर्शः उपयोगः अस्माभिः कथं करणीयः?

(ख) धर्मस्य दश लक्षणानि मूर्तरूपेण केषु महापुरुषेषु दश्यन्ते इति दशवाक्येषु वर्णयत।

5. **परियोजनाकार्यम्**

(क) भवतां नगरे आधुनिकसंस्कतसाहित्यस्य/संस्कतस्य प्रसिद्धपचलेखकानां नामानि लिखित्वा तेषां योगदानं वर्णयत।

(ख) प्राचीन पचसंस्कतग्रन्थेभ्यः श्लोकद्वयम् अथवा गद्यांशं चित्वा लिखत।

संस्कतम्

(209)

शिक्षकअंकितमूल्यांकनपत्रम् - II

(पाठाः एकादशतः विंशतिपर्यन्तम्)

पूर्णांकाः 25

निर्देशाः

(i) सर्वेप्रश्नाः अनिवार्याः। सर्वेषां प्रश्नानाम् अंकाः समानाः।

(ii) उत्तरपुस्तिकायां प्रथमपष्ठे स्वनाम, अनुक्रमांकसंख्या, शिक्षणकेन्द्रस्य नाम, विषयस्य नाम इति सर्वं लेखनीयम्।

1. कयोश्चित् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं पचशत शब्देषु (50) लिखत–

(क) भवान् पुरुषार्थे विश्वासं करोति। भवतां मित्रं भाग्ये। भवान् कथं तं पुरुषार्थे प्रेरयिष्यति?

(ख) 'अयोध्यां कुरु वैदेहिक' (पाठ संख्या 12) इति पाठात् सम्बोधनपदानि चित्वा तेषां प्रथमाविभक्तयाम् एकवचने रूपं लिखत।

(ग) 'लीलावती' पुस्तकस्य वैशिष्ट्यं पचवाक्येषु लिखत।

2. कयोश्चित् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं पचाशत शब्देषु (50) लेखनीयम्–

(क) 'अनुक्तमपि.......' (पाठ संख्या 14) इति पाठात लोट् लकारे प्रयुक्तानि दश क्रियापदानि चित्वा तेषां भविष्यत्काले परिवर्तनं कुरुत।

(ख) 'प्रहेलिकाः' पाठात् दशशब्दान् क्रियापदानि वा चित्वा तेषां विलोमपदानि लिखत।

यथा, क्षीयते– वर्धते, दूरगामी–समीपगामी

(ग) विविधपर्वाणि अधिकत्य पच शुभकामनासन्देशान् लिखत।

3. कस्यचिद् एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं दशवाक्येषु/ (200 शब्देषु) लिखत–

(क) 'करुणापरा हि साधवः' पाठात् भगवतः बुद्धस्य पक्षिशावकान् प्रति प्रदर्शितां करुणाम् आधारीकृत्य स्वकीयजीवनात् पशुपक्षिवर्गं प्रति कृतम् उपकारकार्यं वर्णयत।

अथवा

स्वास्थ्यरक्षार्थं भवद्भिः किं किं क्रियते इति स्वकीय दिनचर्यातः वर्णयत।

4. आत्मानं दधिपुच्छश्गालं मत्वा पुनः सम्पूर्णकथां लिखत।

अथवा

आधुनिकजीवने उपलब्धम् आहारम् अधिकृत्य तस्य सात्विक–राजसिक–तामसिकश्रेणीषु विश्लेषणं कृत्वा आदर्श–आहारव्यवस्थां निर्दिशत।

5. **परियोजनाकार्यम्**

(क) भवतां नगरे/राज्ये सुप्रसिद्ध उद्यानस्य/दर्शनीयस्थलस्य पच चित्राणां सङ्कलनं कृत्वा तेषां प्रतिचित्रं पच संस्कतवाक्येषु वर्णनं कुरुत।

(ख) भारतीयमासानां नामानि (चैत्रः ... इत्यादि) लिखित्वा तेषु आयोज्यमानानां पच पर्वाणां वर्णनं पचसंस्कतवाक्येषु कुरुत।

संस्कतम्

(209)

शिक्षकअंकितमूल्यांकनपत्रम् - III

(पाठाः एकविंशतितः द्वात्रिंशत् पर्यन्तम्)

पूर्णांकाः 25

निर्देशाः

(i) सर्वेप्रश्नाः अनिवार्याः। सर्वेषां प्रश्नानाम् अंकाः समानाः।

(ii) उत्तरपुस्तिकायां प्रथमपष्ठे स्वनाम, अनुक्रमांकसंख्या, शिक्षणकेन्द्रस्य नाम, विषयस्य नाम इति सर्वं लेखनीयम्।

1. कयोश्चित् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं पचाशतशब्देषु (50) लिखत–

(क) भारतस्य मानचित्रे आदिशंकराचार्यस्य जन्मस्थलीं निर्वाणस्थलीं च दर्शयित्वा वर्णनं कुरुत।

(ख) 'तेजसां हि न वयः समीक्ष्यते' इति पाठात् जम्भकास्त्रस्य वर्णनं कुरुत।

(ग) 'स्वस्तिपन्थानमनुचरेम' इति पाठस्य पष्ठभूमौ आदर्शसमाजव्यवस्थां वर्णयत।

2. कयोश्चित् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं पचाशतशब्देषु (50) लिखत–

(क) 'कथालेखनम्' इति पाठे प्रदत्तां हंसकाकयोः कथाम् आधारीकृत्य आत्मानं पथिकं मत्वा स्वानुभवं वर्णयत।

(ख) दर्पः मूलमनर्थानाम् इति पाठात् दश अव्ययपदानि चित्वा तेषां पचवाक्येषु प्रयोगं कुरुत।

(ग) पर्यावरणप्रदूषणेन प्रभावितानां पादपानां वर्णनं कुरुत।

3. कमपि एकं प्रश्नं दशवाक्येषु/ (200 शब्देषु) उत्तरत–

'साहसे श्रीः प्रतिवसति' इति पाठे प्रयुक्तानि एतानि सार्वनामिकपदानि केभ्यः प्रयुक्तानि– <u>तस्य</u> सभायाम्, देव! <u>मया, एतत् श्रुत्वा, भवतः</u> सहायताम्, <u>तस्य शाखायाम्, तव</u> उत्तरम्, <u>त्वं</u> परमविद्वान् <u>तस्य</u> वधेन, <u>मां</u> दर्शय, <u>अहं</u> प्रेतशरीरात्।

अथवा

घटनाक्रमानुसारं तिलकमहोदयैः कृतानि कार्याणि वर्णयत्।

4. 'विरहकातरं तपोवनम्' इति पाठात् शिष्टाचारविषयक वाक्यानि आचरणं च चित्वा लिखत।

अथवा

भारतस्य मानचित्रे हिमालयपर्वतश्रंखलां तत्र च पचप्रसिद्धपर्वतीयस्थलानि दर्शयित्वा वर्णनं कुरुत।

5. **परियोजनाकार्यम्**

(क) जीवने शिष्टाचारस्य पालनम् अधिकृत्य दशसूक्तीनां सङ्कलनं कुरुत।

(ख) भवतां गहे दैनिक–उपयोगार्थं दशवस्तूनि चित्वा तेषां वर्णनं प्रतिवस्तु वाक्यद्वये कुरुत।